

Gdańsk, 14 czerwca 2019

Członkowie Rady ds. Muzeów i Miejsc Pamięci

Szanowne Państwo

Mój wielki niepokój wzbudziła informacja dotycząca poselskiego projektu ustawy o inwestycjach w zakresie budowy Muzeum Westerplatte i Wojny 1939 - Oddziału Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku (druk 3454). Projekt ten stanowi niebezpieczny precedens i jest de facto próbą, co najmniej obejścia, a być może nawet zignorowania koronnych zasad Konstytucji RP.

Ustawa przewiduje wyłączenie nieruchomości stanowiących własność miasta Gdańsk na wskazany w projekcie ustawy cel publiczny, rzekomo nowy, incydentalnie ustanawiany poza celami określonymi w art. 6 ustawy o gospodarce nieruchomościami. Jest to całkowicie nieuzasadnione, bowiem nieruchomości te są już obecnie użytkowane na dokładnie ten sam cel publiczny, określony we wszystkich aktach prawa miejscowego i innych dokumentach, przyjętych albo wytworzonych przez samorząd miasta Gdańsk. Teren ten traktowany jest przez nas od chwili komunalizacji w 1993 roku jako miejsce pamięci narodowej.

W wyniku wyłączenia Muzeum Gdańsk – jednostki muzealnej miasta Gdańsk, będącej merytorycznym opiekunem miejsca pamięci na Westerplatte, straci Wartownię nr 1 (Oddział Muzeum Gdańsk) – jedyny obiekt architektury militarnej na byłym Polu Bitwy wykorzystywany na cele muzealne. Od 45 lat jest on własnością Muzeum Gdańsk, stanowi miejsce eksponowania pamiątek po majorze Henryku Sucharskim i innych obrońcach Westerplatte, jest też oparciem dla intensywnej akcji edukacyjnej, którą prowadzi muzeum na Westerplatte.

Specustawa uderza w plany inwestycyjne Muzeum Gdańsk, które od 2017 r. przygotowuje się do przekształcenia Westerplatte w wielkie plenerowe muzeum. W związku z tym podjęto szereg działań organizacyjno-prawnych takich jak komasacja gruntów, zainicjowanie procedur zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Półwyspu Westerplatte w celu rozpoczęcia inwestycji budowlanej. Konkluzją koncepcji jest zachowanie autentyzmu miejsca, uczytelnienie relikwów architektury Westerplatte, zarysu posadowienia budynków i budowa pawilonu wystawienniczego na granicy Pomnika Historii; odtworzenie sieci komunikacyjnej z 1939 r.

Dla potrzeb tej inwestycji przygotowano projekty rewitalizacji Westerplatte, które miały wskazać pożądany kierunek zmian i stać się wytycznymi w planowanym konkursie architektonicznym na budowę muzeum plenerowego.

Decyzja procedowania specustawy zniweczy plany Gdańsk i Muzeum Gdańsk przekreślając 45-letni dorobek w kształtowaniu kolekcji i opieki nad tym miejscem pamięci. Zwracamy uwagę, że kolekcja eksponowana dotąd w odnowionej w 2013 r. wystawie w Wartowni nr 1 straci odniesienie do miejsca, z którym jest związana. Decyzja przejścia Oddziału Muzeum Gdańsk przy pomocy

specustawy stanowi też naruszenie dobrego obyczaju i porządku prawnego. Stanowi kolejny po Muzeum II Wojny Światowej oraz Muzeum Historii Żydów Polskich „Polin” przykład ingerowania w autonomię instytucji muzealnych. W związku z tym będę bardzo wdzięczna za wyrażenie opinii w tej kwestii i skierowanie jej do ministra kultury i dziedzictwa narodowego.

Dyskredytowanie tych wszystkich działań i to jeszcze z wykorzystywaniem sugestii, jakoby Gdańsk, jego mieszkańcy i władze nie byli wystarczająco patriotyczni oraz odpowiedzialni, uznajemy za kolejne przykłady, nieakceptowalnej z punktu widzenia ładu społecznego, realizacji własnych interesów politycznych przez stronę rządową. Westerplatte jest wspólnym dobrem zarówno gdańszczan jak i Polaków. Niezwykle ważnym dla Gdańska, Polski i Europy. Wsparcie dla podkreślenia jego znaczenia nie wymaga uderzania w kolejną instytucję muzealną, nie powinno prowadzić do ograniczania uprawnień samorządu i nie może odbywać się przy pomocy „siłowych” rozwiązań prawnych.

Ustawa ignoruje dotychczasowe zaangażowanie społeczności Gdańska we właściwe upamiętnienie tego tak ważnego w historii Polski miejsca, lekceważy dotychczasowe działania władz i instytucji miejskich na rzecz godnego zagospodarowania Westerplatte. Najbardziej dobitnym przykładem odpowiedzialnego, otwartego i patriotycznego postępowania władz miasta jest przekazanie znacznych części nieruchomości na tym obszarze Muzeum Gdańska, jako darowizna przeznaczona na „cel publiczny, związany z upamiętnieniem i ochroną miejsca pamięci narodowej”. Projekt ustawy budzi wiele obaw również wśród specjalistów z dziedziny pielęgnowania miejsc pamięci oraz opieki nad zabytkami.

Komitet Narodowy ICOM Polska, w swym piśmie z 7 czerwca 2019, zaapelował do ministra kultury i dziedzictwa narodowego o poprzedzenie decyzji w sprawie projektu: „merytoryczna analiza z udziałem wszystkich zainteresowanych stron i ekspertów”. Członkowie polskiej filii Międzynarodowej Rady Muzeów stwierdzają dalej: „Muzeum Gdańska od wielu lat zarządza najważniejszymi obiektami na tym terenie oraz wypracowuje plany jego aranżacji z zachowaniem autentyczności miejsca i doświadczeń nowoczesnego muzealnictwa.”

Swoje stanowisko ICOM Polska podsumowuje stwierdzeniem: „Nie może być dobrego rozwiązania tego problemu bez współpracy z władzami samorządowymi Gdańska i zharmonizowania planu wybudowania inwestycji muzealnej z projektami rozwojowymi miasta i portu”.

Dlatego apeluję do Państwa o wsparcie naszych wspólnych starań w doprowadzeniu do wycofania niesprawiedliwego, szkodliwego i sprzecznego z duchem Konstytucji RP projektu specustawy dot. Westerplatte.

Otrzymują:

- 1) dr hab. Andrzej Betlej, Dyrektor Muzeum Narodowego w Krakowie;
- 2) Jerzy Brzozowski, Dyrektor Muzeum Okręgowego w Suwałkach;
- 3) Janusz Cygański, Kierownik Oddziału Muzeum- Zamku w Kwidzynie, Muzeum Zamkowe w Malborku;
- 4) dr Robert Domżał, Kierownik Działu Historii Budownictwa Okrętowego w Narodowym Muzeum Morskim w Gdańsku;
- 5) prof. dr hab. Wojciech Fałkowski, Dyrektor Zamku Królewskiego w Warszawie-Muzeum. Rezydencji Królów i Rzeczypospolitej;
- 6) Jarosław Gałęza, Dyrektor Muzeum Wsi Opolskiej w Opolu;
- 7) Anna Fic-Lazor, Dyrektor Muzeum Zamoyskich w Kozłówce;
- 8) Alicja Knast, Dyrektor Muzeum Śląskiego w Katowicach;
- 9) dr hab. Robert Kotowski, Dyrektor Muzeum Narodowego w Kielcach;
- 10) dr Tomasz Kranz, Dyrektor Państwowego Muzeum na Majdanku;
- 11) dr Katarzyna Mieczkowska, Dyrektor Muzeum Lubelskiego w Lublinie;
- 12) Michał Niezabitowski, Dyrektor Muzeum Historycznego Miasta Krakowa;
- 13) Edyta Plichta, Główny Inwentaryzator Muzeum Sztuki w Łodzi;
- 14) dr Violetta Rezler- Wasielewska, Dyrektor Centralnego Muzeum Jeńców Wojennych;
- 15) dr Marek Rubnikowicz, Dyrektor Muzeum Okręgowego w Toruniu;
- 16) Andrzej Szpunar, Dyrektor Muzeum Okręgowego w Tarnowie;
- 17) dr hab. Maciej Szymczyk, Dyrektor Muzeum Papiernictwa w Dusznikach –Zdroju;
- 18) Piotr Tarnowski, Dyrektor Muzeum Stutthof w Sztutowie;
- 19) dr hab. Janusz Trupinda, Dyrektor Muzeum Zamkowego w Malborku;
- 20) dr hab. Zbigniew Wawer, Dyrektor Muzeum Łazienki Królewskie w Warszawie;
- 21) Wit Karol Wojtowicz, Dyrektor Muzeum- Zamek w Łańcucie.